

Czy pieniądź przynosi szczęście, czyli trochę ekonomii w życiu!

SCENARIUSZ LEKCJI

Scenariusz opracowany w ramach projektu „Przygody Przedsiębiorczego Dzeka” na podstawie książki **„Bankructwo małego Dzeka” Janusza Korczaka**, która w Roku Edukacji Ekonomicznej 2024, ustanowionym przez Senat RP, została wpisana na listę lektur w klasach 4-8 szkoły podstawowej

LEKCJA PRZEZNACZONA DLA: uczniów/uczennic starszych klas szkoły podstawowej

CZAS TRWANIA: 45 minut.

CELE KSZTAŁCENIA: Uczeń:

- rozumie sens pytań zawierających podstawowe terminy opisujące cechy osób o postawie przedsiębiorczej,
- nabywa umiejętności związane z postawami przedsiębiorczymi, umiejętność samodzielnego definiowania prostych pojęć ekonomicznych oraz umiejętność współpracy w grupie,
- rozwiązuje proste sytuacje problemowe podczas pracy w grupie,

- rozróżnia pojęcia pieniądź i płacidło oraz wie, skąd biorą się pieniądze i jakie pieniądze pełni funkcje,
- rozumie pojęcie kapitału i wie na czym polega inwestowanie,
- rozumie podstawowe różnice między zadaniami banku centralnego (NBP) i zadaniami banków komercyjnych i spółdzielczych,
- przedstawia podstawowe formy płatności,
- rozumie, że pieniądź jest dobrem materialnym, które wymaga rozważań i szacunku, ale nie może dominować nad innymi dobrami ludzkimi.

METODY KSZTAŁCENIA: opis, pogadanka, dyskusja, metoda samodzielnego dochodzenia do definicji pojęć ekonomicznych, praca z tekstem, wspólne rozwiązywanie testu, gry dydaktyczne, metoda zajęć praktycznych.

FORMY PRACY: indywidualna, grupowa, zbiorowa.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE: prezentacja multimedialna, karty pracy, materiały pomocnicze do gier dydaktycznych, fragment książki „Bankructwo małego Dżeka”.

WYPOSAŻENIE TECHNICZNE: komputer z dostępem do Internetu, rzutnik, tablica i kolorowe markery, papier do prowadzenia notatek, stoły i krzesła zaaranżowane do pracy w grupach.

- ETAPY LEKCJI:**
1. Nawiązanie do tematu. (10 min.)
 2. Rozpoznanie postaw przedsiębiorczych. (12 min.)
 3. Badanie predyspozycji ekonomicznych uczniów. (12 min.)
 - 3a. Czym jest pieniądź?
 - 3b. Skąd się biorą pieniądze i gdzie przechowujemy pieniądze?
 - 3c. Jak współcześnie dokonujemy płatności?
 5. Praca uczniów z kartami pracy. (7 min.)
 6. Podsumowanie – powtórzenie pojęć czym jest postawa przedsiębiorcza oraz czym jest pieniądź. (4 min.)

SZCZEGÓŁOWY OPIS PRZEBIEGU LEKCJI

1. Nawiązanie do tematu (10 min.)

Scharakteryzuj uczniom postać Janusza Korczaka oraz krótko opisz postać małego Dżeka z powieści „Bankructwo małego Dżeka” (slajd nr 4). Następnie przedstaw sytuację poprzedzającą wydarzenia opisane we fragmencie powieści.

Każdy z uczniów otrzymuje tekst powieści (załącznik nr 1). Przeczytaj fragment tekstu z powieści lub wyznacz do tego zadania ucznia z bardzo dobrą dykcją.

Wyjaśnij, że 100 lat temu jeden dolar miał zupełnie inną wartość niż obecnie!

Wprowadzając sytuację problemową po przeczytaniu tekstu zadaj pytanie:

„Dlaczego Pan Taft nie uwierzył w słowa Dżeka?”

Uważnie słuchaj udzielanych odpowiedzi.

2. Rozpoznanie postaw przedsiębiorczych. (12 min.)

W drugiej części lekcji pokaż uczniom slajd nr 5, na którym są wymienione cechy osób o postawie przedsiębiorczej. Uczniowie w grupach rozmawiają jakimi przedsiębiorczymi cechami charakteryzują się bohaterowie występujący we fragmencie powieści „Bankructwo małego Dżeka”.

Rozdaj kartę pracy w postaci załącznika nr 2. Uczniowie dopasowują cechy osoby o postawie przedsiębiorczej do przedstawionych postaci. Uczniowie pracują w grupach na kartach pracy (załącznik nr 2) lub opcjonalnie, oglądając slajd nr 5, można polecić zapisywanie postaci na tablicy i przypisywanie im cech osoby o postawie przedsiębiorczej. Kontroluj i kieruj dyskusją. Koryguj wypowiedzi uczniów.

Po wypełnieniu kart pracy, wspólnie z uczniami zdefiniuj czym jest postawa przedsiębiorcza. Wyraźnie podkreśl, że osoba o postawie przedsiębiorczej cechuje się umiejętnością podejmowania inicjatywy, odpowiedzialnością, odwagą, decyzywnością, empatią, chęcią niesienia pomocy innym, pracowitością, zdolnościami organizatorskimi, obroną własnego zdania, umiejętnością rozmawiania z innymi, chęcią zdobywania wiedzy i nowych umiejętności.

3. Badanie predyspozycji ekonomicznych uczniów (12 min.)

3a. Czym jest pieniądz?

Przedstaw krótki test umieszczony na prezentacji multimedialnej (slajd nr 6).Pozwól na swobodne przedstawianie propozycji odpowiedzi przez uczniów. Nie krytykuj odpowiedzi uczniów, szczególnie na ostatnie pytanie, pozwalając im na swobodę wypowiedzi.

W każdym pytaniu można udzielić jednej lub więcej odpowiedzi. Zakreśl pytania, na które odpowiedź jest pozytywna.

1. Pieniędzem jest...
 - a. trawa,
 - b. liście,
 - c. mysz,
 - d. złoty (PLN).
2. Czym można płacić oprócz pieniędzy?:
 - a. zbożem,
 - b. pracą,
 - c. cennymi przedmiotami,
 - d. wodą.
3. Pieniędze...
 - a. można inwestować,
 - b. określają wartość towaru,
 - c. są środkiem płatności,
 - d. są stosowane we wszystkich krajach.
4. Pieniędze przeznacza się...
 - a. na zakup rzeczy, które nam są potrzebne,
 - b. na swoje przyjemności,
 - c. na prezenty,
 - d. na wspólne przedsięwzięcia.
5. Właściwą postawą sprzedającego jest...
 - a. sprawdzanie skąd kupujący ma pieniądze,
 - b. doradzanie kupującemu w sprawie zakupu,
 - c. odradzanie zakupu,
 - d. żądanie potwierdzenia prawdomówności.
6. Pieniędze przynoszą...
 - a. szczęście,
 - b. kłopoty.

Uwaga: w przypadku małej klasy (grupy uczniów) test można wykonywać zespołowo, ale należy wtedy przeznaczyć czas na prezentację odpowiedzi – wyników testu przez liderów poszczególnych grup.

Następnie wprowadź uczniom pojęcia ze slajdu nr 7: pieniądź, pieniądź, pieniądź, kapitał, inwestowanie, zapisując je najpierw na tablicy (mając podgląd do slajdu czy do scenariusza). Następnie spytaj uczniów o rozumienie przez nich tych pojęć. Podziel uczniów na 4 grupy, w których będą dyskutować i starać się je zdefiniować. Z każdej grupy ochotnicy niech przedstawią jedno pojęcie. Poproś następnie uczniów, aby wymienili minimum trzy funkcje pieniądza. Na koniec tej części wyświetl im slajdy nr 7 i 8 z definicjami i funkcjami pieniądza.

3b. Skąd się biorą pieniądze i gdzie je przechowujemy?

Przeznacz, że za emisję pieniądza w Polsce odpowiada Narodowy Bank Polski, który m.in. pełni nadrzędną rolę nad innymi bankami (komercyjnymi i spółdzielczymi).

Wyjaśnij, że ludzie zarabiają pieniądze i z reguły przechowują je w bankach, aby zabezpieczyć przed utratą. Najczęściej pracodawcy przekazują pieniądze do banku na konto pracownika. Stąd praktycznie każda osoba ma swoje indywidualne konto w banku. Oferowanie prowadzenia kont bankowych jest więc jedną z podstawowych usług każdego banku.

Podaj, że bank to instytucja finansowa działająca na podstawie zezwoleń na wykonywanie takich czynności bankowych jak: przyjmowanie wkładów pieniężnych, zakładanie i prowadzenie rachunków bankowych oraz udzielanie kredytów. Przedstaw system bankowy w Polsce, zwracając uwagę, że większość banków stanowią banki uniwersalne, oferujące szeroki zakres usług, ale część z nich specjalizuje się w określonych usługach, stąd możemy mówić o ich profilu (slajd nr 9).

3c. Jak współcześnie dokonujemy płatności?

Za pomocą slajdu nr 10 przedstaw podstawowe rodzaje kont osobistych, wyjaśnij czym są konta firmowe i lokaty terminowe, jako podstawowa forma lokowania oszczędności, oprócz konta oszczędnościowego.

Zwróć uwagę, że oprócz tradycyjnych form dokonywania płatności, współcześnie banki wprowadzają nowe formy, ze szczególnym uwzględnieniem tych skierowanych do dzieci i młodzieży. Podaj, że uczniowie w wieku 7 lat do 13 już mogą posiadać karty płatnicze typu „junior”. Wprowadzają je niektóre banki, do których należą ich rodzice lub opiekunowie. Karty płatnicze dla dzieci działają na subkontach, czyli specjalnych rachunkach bankowych wydzielonych w koncie rodziców. Banki wprowadzają także dla dzieci usługę polegającą na płaceniu blikiem. Do tej płatności służy smartfon. W obu formach rodzice mają bezpośredni wgląd na płatności dokonywane przez ich dzieci. Zwróć uwagę, że przeszło 90 procent młodzieży w Polsce w wieku 17-19 lat ma już karty płatnicze oraz potrafi posługiwać się blikiem.

4. Praca uczniów z kartami pracy (7 min.)

W tej części uczniowie pracują na kartach pracy w ramach prostych zabaw i gier dydaktycznych (slajd 10).

Załącznik nr 3 to karta pracy, którą jest prosty labirynt. Rozwiązanie labiryntu polega na znalezieniu drogi wyjścia przez każdego z uczniów. W labiryncie znajdują się wybrane, poznane na lekcji pojęcia związane z bankowością, przez które należy przejść.

Załącznik nr 4 to karta pracy z rysunkiem szachownicy, na której wypisane są cechy osoby o postawie przedsiębiorczej oraz słowa przeciwne. Ruchem konika szachowego należy dojść do celu, od pola z napisem START do pola z napisem KONIEC poprzez pola z cechami osoby przedsiębiorczej. W tym zadaniu uczniowie mogą pracować w grupach, zastanawiając się wspólnie, jaki ruch konikiem wykonać.

5. Podsumowanie (4 min.)

Dokonaj podsumowania lekcji oraz staraj się powtórzyć wspólnie z uczniami czym jest postawa przedsiębiorcza. Sprawdź czy uczniowie zrozumieli czym jest pieniądz.

Odczytaj zdanie z epilogu powieści „Bankructwo małego Dżeka”, z wywiadu Dżeka Fultona (slajd 11):

„Co znaczy być przedsiębiorczym? To wiedza, doświadczenie, umiejętność planowania podejmowania ryzyka. To postawa odpowiedzialna, aktywna i bycie w porządku wobec innych. Od czego zacząć? Od działania, do chęci rozwijania się i uczenia. Przecież tylko ten nie popełnia błędów, kto nic nie robi, ale się też nic nie uczy. Wszystko przed WAMI.”

Na koniec powtórz czym jest pieniądz. Przypomnij, że jest to dobro, którego nie należy stawiać ponad inne dobra. Zaproponuj, aby uczniowie w celu podniesienia poczucia własnej wartości, porozmawiali z rodzicami lub opiekunami, jakie mają cechy przedsiębiorcze w sobie i jak je mogą rozwijać.

Zadanie domowe:

Praca domowa będzie polegała na zaprojektowaniu własnej monety o nominale 1 EURO.

Wyjaśnij, że każdy kraj, w którym obowiązuje waluta euro, może wprowadzić do obiegu swoją monetę o wartości 1 euro. Na początek pokaż monetę 1 EURO dowolnego kraju ze strefy euro (może wyświetlić slajd 12 – przykład z Włoch). Następnie zaproponuj, aby uczniowie w domu zaprojektowali polską monetę o wartości 1 euro w skali 3:1.

Uczniowie powinni narysować cyrklem okrąg o średnicy 69 mm. Na przodzie monety powinna znajdować się płaskorzeźba, która symbolizuje wizerunek Polski lub płaskorzeźba sławnego Polaka. Z drugiej strony powinna być mapa UE oraz wypisana wartość 1 euro.

Z uczniami starszymi wprowadź pojęcia awers i rewers.

Załącznik 1 – Fragment powieści „Bankructwo małego Dżeka”

„– Mister Taft – z miejsca zaczyna Dżek, nie chcąc tracić czasu. – Przychodzę do pana poradzić się w ważnej sprawie. Mam dziewięćdziesiąt sześć centów i chcę za to kupić książki, obrazki, ordery kotylionowe, cztery pióra, trzy gumy i dziesięć stalówek.

– A skąd wziąłeś tyle pieniędzy? – zdziwił się mister Taft.

– Od dziadka – powiedział trochę niepewnie.

– Hm, a gdzie jest twój dziadek?

– Daleko.

– Powiadasz, daleko. No i jakże ci dał?

– Przysłał pocztą.

– Bardzo pięknie. No, a ojciec o tym wie?

– Wie. Dżek odpowiadał niechętnie. Zaczęło się dobrze, można było od razu przystąpić do rzeczy. A zaraz ktoś wejdzie i przeszkodzi w rozmowie.

– No, a jakie książki chcesz kupić?

– Różne. Na przykład ma pan „Bosko czarnoksiężnika”?

– Mam. Ale po co ci ta książka?

– Więc niech pan pokaże.

– Poczekaj no, mój kawalerze. Za dużo chcesz kupić od razu.

– To przecież dla pana lepiej – powiedział trochę zdenerwowany Dżek.

– Lepiej albo nie lepiej. Widzisz, różni są kupcy. A ja jestem taki, że wolę mniej sprzedać, ale wiedzieć, że wszystko jest w porządku. Znam ciebie, mój chłopcze, od lat. Wiem, że jesteś porządny i twój ojciec to porządny robotnik.

Dżek słuchał, ale nic nie rozumiał.

– No, a teraz powiedz mi. Wiesz, że dziewięćdziesiąt sześć centów to prawie cały dolar?

– Wiem – odparł.

– A czy ojciec wie, że chcesz kupić „Bosko czarnoksiężnika”?

– Nie, nie wie.

– A czy ojciec wie, że ty masz dolara?

– Wie – powiedział Dżek, marszcząc brwi.

– A ja ci mówię, chłopcze, że nie wie. I ty lepiej nie kupuj tych wszystkich głupstw, tylko oddaj pieniądze ojcu.

Tego było za wiele. Mister Taft wyraźnie przecież powiedział, że Dżek ukradł tego dolara. Łzy napłynęły mu do oczu.

Nie wiedział, co odpowiedzieć, co robić.

– *Więc pan twierdzi, że jestem złodziejem?*

– *Tego nie mówię. Ale czy chcesz przyjść tu z ojcem i powtórzyć przy nim, że dziadek przysłał ci pieniądze pocztą i ojciec pozwala ci kupić, co chcesz?*

– *Nie chcę przyjść tu z ojcem – zbuntował się Dżek.*

– *A widzisz.*

– *Co widzę?*

– *Nic. Płaczesz.*

– *Jeżeli tak, to dobrze – prawie krzyknął – przyjdę tu jutro. Powiem tacie, że pan mnie nazwał złodziejem. Nawet i mama może przyjść. A tego dolara odeślę dziadkowi, niech go sobie trzyma. I bibliotekę niech pani sama prowadzi. A u pana, mister Taft, już nigdy w życiu, ale to nigdy, nic nie kupię. Ja wiem, panu się zdaje, że jak jestem dzieckiem, to już wszystko wolno. Dorosłemu by pan tak nie powiedział.*

Teraz Taft nie wiedział, co robić.

– *Więc mówisz dalej, że dostałeś od dziadka?*

– *A co mam mówić, kiedy dostałem? Jak tylko ojciec wróci z roboty... Nawet zaraz przyjdę tu z mamą.*

Ledwo udało się Taftowi zatrzymać chłopca:

– *Słuchaj Dżek – powiedział, trzymając go za rękę – stary jestem. Zdawało mi się, że... Ale teraz już sam nie wiem. Jeżeli się pomyliłem i wyrzodziłem ci krzywdę, przebacz staremu. Każdy się może pomylić. Chcę być twoim przyjacielem, bo jesteś porządnym chłopcem.*

W dziesięć minut później matka potwierdziła to, co powiedział Dżek:

– *Tak, to wszystko prawda. Dostał pocztą od dziadka i ojciec pozwolił kupić, co tylko zechce.*

Jednego tylko nie mógł Dżek zrozumieć – zamiast się gniewać, mama serdecznie uściśniła rękę Tafta i podziękowała mu. Za co? A wróciwszy do domu, przytuliła sptakanego Dżeka i powiedziała:

– *Patrz synku, pieniądze nie zawsze przynoszą człowiekowi szczęście.*

To zdanie też zapamiętał i często sobie później powtarzał.

W poniższej tabeli są przedstawione postaci z fragmentu powieści „Bankructwo małego Dżeka”. Dopasuj cechy osoby o postawie przedsiębiorczej do określonej postaci. Razem z kolegą z ławki zdefiniuj czym jest postawa przedsiębiorcza.

Cechy osoby przedsiębiorczej

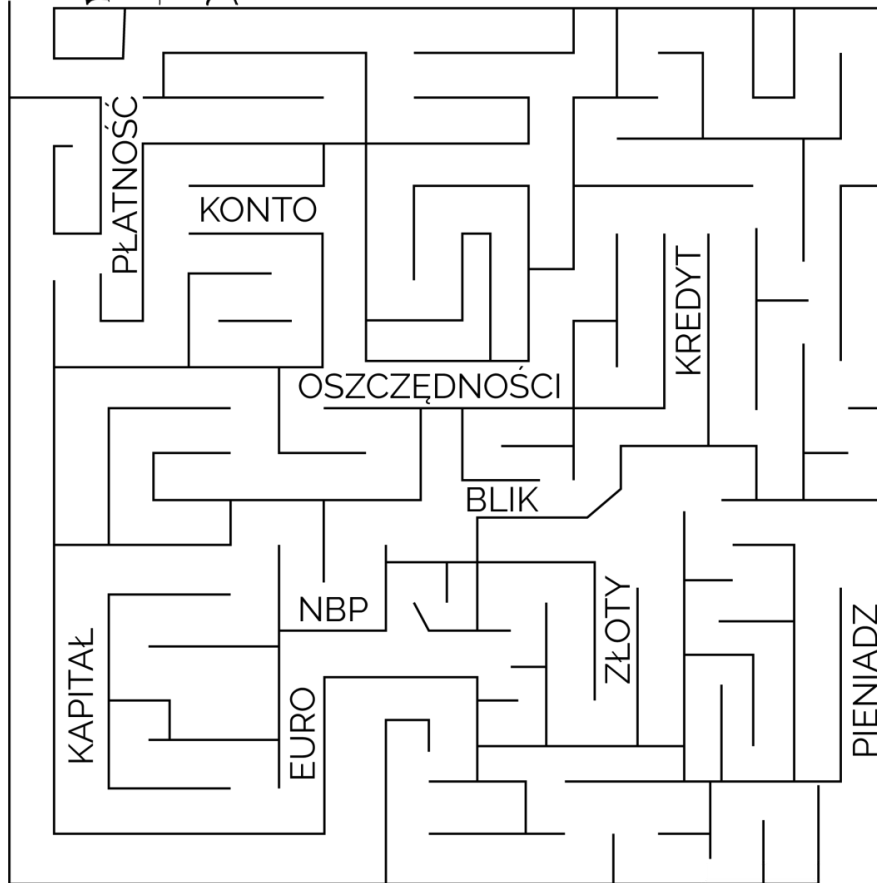
obrona własnego zdania, podejmowanie inicjatywy, odpowiedzialność, odwaga, decyzyjność, współczucie, chęć niesienia pomocy innym, pracowitość, umiejętności organizatorskie, umiejętność rozmawiania z innymi, chęć zdobywania wiedzy i nowych umiejętności

Pan Taft	Dżek	Mama Dżeka	Tata Dżeka	Dziadek Dżeka

Załącznik 3 – Labirynt

Rozwiąż labirynt przechodząc przez poznane na lekcji pojęcia związane z bankowością.

To karta pracy z rysunkiem szachownicy, na której wypisane są cechy osoby o postawie przedsiębiorczej oraz słowa przeciwne. Ruchem konika szachowego należy dojść do celu, od pola z napisem START do pola z napisem KONIEC poprzez pola z cechami osoby przedsiębiorczej.

START

ODWAŻNY				ZŁY ORGANIZATOR			
		AGRESYWNY					ŻYCZLIWY
	DECYZYJNY				DAŻY DO WIEDZY		
			LENIWY			SPOKOJNY	
POBUDLIWY		PRACOWITY				EMPATYCZNY	
		TROSKLIWY		SKRYTY			KREATYWNY
	KONTAKTOWY		NIE-ODPOWIEDZIALNY		POMOCNY		
			ASERTYWNY			UMIEJĄCY RYZYKOWAĆ	

KONIEC

